

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001123

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-03-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 28.03.2024 № 121

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шакін Ростислав Сергійович

2. Rostyslav S. Shakin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0000-4366-4622

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: право

Дата захисту: 05-03-2024

Спеціальність за освітою: право

Місце роботи здобувача: Управління Служби безпеки України у Харківській області

Код за ЄДРПОУ: 20001711

Місцезнаходження: вулиця Мироносицька, 2, Харків, Харківський р-н., 61000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Служба безпеки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 2023-38 ID 3896

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.77.01

Тема дисертації:

1. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство у формі жорстокого поводження з дітьми.
2. Criminal liability for domestic violence in the form of child abuse.

Реферат:

1. У дисертації вирішене наукове завдання, що полягає у отриманні наукових висновків щодо соціальної обумовленості кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з дітьми як однієї із форм домашнього насильства; наданні кримінально-правової оцінки підставам кримінальної відповідальності за дані кримінально протиправні діяння; виробленні пропозицій з удосконалення ст. 1261 КК; формулюванні поняття жорстокого поводження з дітьми, яке запропоновано передбачити в якості окремого складу кримінального правопорушення у ч. 2 ст. 1261 КК. У першому розділі розглянуто загальні засади кримінальної відповідальності за домашнє насильство у формі жорстокого поводження з дітьми. На підставі юридичного (догматичного) методу сформульоване кримінально-правове визначення жорстокого поводження з дітьми з боку близьких осіб, під яким слід розуміти фізичне, психічне насильство або інші протиправні діяння над

дитиною чи в присутності дитини над близькими їй особами, що призводять до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної невпевненості, погіршення якості життя або заподіють чи створюють загрозу заподіяння шкоди нормальному розвитку дитини та вчиняються батьками (особами, що їх замінюють) чи іншими близькими особами незалежно від факту їх спільного проживання з дитиною. Встановлено, що поняття «жорстоке поводження» є більш широким, ніж «насильство».

Використовуючи історико-правовий метод дослідження визначено передумови та наукове підґрунтя збереження кримінальної відповідальності за домашнє насильство. З урахуванням історичних, нормативно-правових, соціальних та кримінологічних факторів обґрунтовано необхідність встановлення кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з дітьми в окремій нормі. За допомогою порівняльно-правового методу досліджено міжнародні стандарти та міжнародну судову практику у сфері запобігання та протидії домашньому насильству у формі жорстокого поводження з дітьми. Другий розділ дисертації присвячено характеристиці об'єкта та об'єктивної сторони домашнього насильства та жорстокого поводження з дітьми. Встановлено, що родовим об'єктом домашнього насильства та жорстокого поводження з дітьми є суспільні відносини, що забезпечують життя і здоров'я особи; видовим – суспільні відносини, що забезпечують здоров'я особи. Основним безпосереднім об'єктом домашнього насильства є суспільні відносини, що забезпечують нормальний фізичний та психологічний стан особи. Через аналіз структури суспільних відносин, що складають основний безпосередній об'єкт жорстокого поводження з дітьми виявлено, що основним безпосереднім об'єктом жорстокого поводження з дітьми є суспільні відносини, що забезпечують нормальний фізичний та психологічний розвиток дитини у колі сім'ї і впливають на формування її як повноцінної особистості. Додатковим факультативним об'єктом як домашнього насильства, так і жорстокого поводження з дітьми, можуть бути честь, гідність, воля особи, сімейні, близькі відносини і т. п. У роботі запропоновано відносини власності також визнати додатковим факультативним об'єктом досліджуваних кримінальних правопорушень, проте для цього вказівку на економічне насильство з диспозиції ст. 1261 КК слід виключити, а на практиці такі випадки кваліфікувати як психологічне насильство. Зважаючи на певну подібність безпосередніх об'єктів домашнього насильства та жорстокого поводження з дітьми, а також враховуючи мету криміналізувати останнє в якості самостійного складу лише у випадках його вчинення з боку близьких дитині осіб, новий склад кримінального правопорушення (жорстоке поводження з дітьми) запропоновано передбачити у ч. 2 ст. 1261 КК України. При аналізі об'єктивної сторони з'ясовано, що домашнє насильство та жорстоке поводження з дітьми можуть мати як форму дії, так і бездіяльності. Уперше доведено, що термін «систематичне» є не зовсім точним як стосовно домашнього насильства, так і жорстокого поводження з дітьми, оскільки зазначені діяння можуть вчинятися безперервно протягом тривалого часу. Тому більш доцільно дану характеристику виражати у нормі статті вказівкою на «тривале» вчинення насильства. Встановлено, що у законодавстві раніше застосовувався лише термін «психічне насильство». Поняття «психологічне насильство» є порівняно новим і з'явилося у ст. 1261 КК та Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Проте «психічне насильство» являється юридичним терміном, а «психологічне насильство» містить у собі більше медичну складову. Вводити у кримінально-правовий обіг нові терміни доцільно, якщо їх значення зрозуміле і не викликає ніяких сумнівів. Плутанина з досліджуваними поняттями призводить до негативної правозастосовної практики. Тому у роботі подальшого розвитку набула пропозиція щодо заміни у ст. 1261 КК та Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» терміну «психологічне» на «психічне» насильство.

2. The dissertation solves the scientific task, which consists in revealing the issues of social conditioning of criminal liability for domestic violence and child abuse; providing a criminal-legal assessment of the grounds for criminal liability for these criminally illegal acts; developing proposals for the improvement of Art. 1261 of the Criminal Code; formulating the concept of child abuse, which is proposed to be provided as a separate component of the criminal offense in Part 2 of Art. 1261 of the Criminal Code. The first chapter deals with the general principles of criminal liability for domestic violence in the form of child abuse. On the basis of the legal (dogmatic) method, a criminal-legal definition of child abuse by relatives is formulated, which should be understood as physical, mental violence or other illegal actions against a child or in the presence of a child against persons close to him or her,

which lead to physical or psychological suffering, health disorders, loss of working capacity, emotional insecurity, deterioration of the quality of life or cause or threaten to cause harm to the normal development of the child and committed by parents (or persons who replace them) or other close persons, regardless of the fact their living together with the child. It has been established that the concept of "abuse" is broader than "violence". Using the historical and legal method of research, the prerequisites and scientific basis for maintaining criminal responsibility for domestic violence are determined. Taking into account historical, regulatory, social and criminological factors, the need to establish criminal liability for child abuse in a separate norm is substantiated. Using the comparative legal method, international standards and international judicial practice in the field of prevention and counteraction of domestic violence in the form of child abuse are investigated. The second chapter of the dissertation is devoted to the characteristics of the object and the objective side of domestic violence and child abuse. It has been established that the genus object of domestic violence and child abuse is social relations that ensure the life and health of a person; species object is social relations that ensure the health of a person. The main direct object of domestic violence is social relations that ensure the normal physical and psychological state of a person. Through the analysis of the structure of social relations that make up the main direct object of child abuse, it is found out that the main direct object of child abuse is social relations that ensure the normal physical and psychological development of a child in the family circle and influence the formation of him or her as a full-fledged personality. An additional optional object of both domestic violence and child abuse can be honor, dignity, will of a person, family, close relationships, etc. In the work, it is proposed to recognize property relations as an additional optional object of the investigated criminal offenses, but for this, an indication of economic violence from the disposition of Art. 1261 of the Criminal Code should be excluded, and in practice such cases should be classified as psychological violence. Taking into account the certain similarity of the direct objects of domestic violence and child abuse, as well as taking into account the goal of criminalizing the latter as an independent component only in cases of its perpetration by persons close to a child, it is proposed to provide for this new component of the criminal offense (child abuse) in part 2 Art. 1261 of the Criminal Code of Ukraine. When analyzing the objective side, it has been found that domestic violence and child abuse can take the form of both action and inaction. For the first time, it has been proven that the term "systematic" is not entirely accurate both in relation to domestic violence and child abuse, since these acts can be committed continuously for a long time. Therefore, it is more expedient to express this characteristic in the norm of the article by indicating "long-term" violence. It is established that only the term "mental violence" was previously used in the legislation. The concept of "psychological violence" is relatively new and appeared in Art. 1261 of the Criminal Code and the Law of Ukraine "On Prevention and Combating Domestic Violence". However, "mental violence" is a legal term, and "psychological violence" contains more of a medical component. It is advisable to introduce new terms into the criminal law circulation if their meaning is clear and does not cause any doubts. Confusion with the studied concepts leads to negative law enforcement practice. Therefore, a proposal regarding the replacement of the term "psychological" to "mental" violence in the Art. 1261 of the Criminal Code and the Law of Ukraine "On Prevention and Combating Domestic Violence" is of further development in the work.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Шакин Р. С. Кримінологічні фактори встановлення кримінальної відповідальності за домашнє насильство у формі жорстокого поводження з дітьми. Юридичний науковий електронний журнал//Б. 2021. № 2. С. 261–264.
- 2. Шакин Р. С. Об'єкт домашнього насильства у формі жорстокого поводження з дітьми. Правовий часопис Донбасу//Б. 2023. № 3 (84). С. 48–51.
- 3. Шакин Р. С. Соціальна обумовленість кримінальної відповідальності за домашнє насильство у формі жорстокого поводження з дітьми. Юридичний науковий електронний журнал//Б. 2023. № 10. С. 514–517.
- 4. Szakin Rostyslaw. Pojecie przemocy wobec dzieci jako forma przemocy w rodzinie. Area Nauki. Lublin, 2020. № 1(7). S. 94–101.
- 5. Shakin Rostyslav. Child abuse and domestic violence. Сучасне суспільство і наука: актуальні дослідження молодих науковців: матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 29 травня 2020 р.). Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2020. С. 105–106.
- 6. Шакин Р. С. Дитина як потерпіла особа від домашнього насильства. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти протидії злочинності : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 27 листопада 2020 р.). Одеса : ОДУВС, 2020. С. 30–32.
- 7. Шакин Р. С. Соціальні фактори криміналізації домашнього насильства у формі жорстокого поводження з дітьми (ст. 1261 КК України). Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності : матеріали IV всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 26 лютого 2021 р.). Хмельницький : НАДПСУ, 2021. С. 295–298.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000959

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Байда Антон Олександрович

2. Anton O. Bajda

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5532-899X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павленко Тетяна Анатоліївна
2. Tetiana A. Pavlenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6019-1086

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Блага Алла Борисівна
2. Alla B. Blaga

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4112-6147

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Код за ЄДРПОУ: 23623471

Місцезнаходження: вул. 68 Десантників, буд. 10, Миколаїв, Миколаївський р-н., 54003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гальцова Вікторія Володимирівна
2. Victoria V. Galtsova

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0700-427X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горностай Алеся Вікторівна

2. Alesy V. Gornostay

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0101-6808

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Дашковська Олена Ростиславівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Дашковська Олена Ростиславівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лейба Людмила Василівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна